

Готуємо матеріали до розгляду

Рекомендації щодо оформлення матеріалів перспективного педагогічного досвіду претендентів на педагогічне звання

*Кабан Л.В.,
вчений секретар КВНЗ КОР “Академія неперервної освіти”*

**Методичні рекомендації
щодо оформлення матеріалів
перспективного педагогічного досвіду претендентів на присвоєння звань:
«викладач-методист», «вчитель-методист», «старший вихователь»,
«вихователь-методист», «керівник гуртка-методист»,
«педагог-організатор-методист», «практичний психолог-методист»**

Відповідно до Положення про атестацію педагогічних працівників, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 6 жовтня 2010 року № 930, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14 грудня 2010 року за № 1255/18550: «педагогічні звання ...присвоюються педагогічним працівникам, які здійснюють науково-методичну і науково-дослідну діяльність, мають власні методичні розробки, які пройшли апробацію та схвалені науково-методичними установами або професійними об'єднаннями викладачів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації, закладів післядипломної освіти» [1].

Матеріали педагогічних працівників Київської області проходять науково-методичну експертизу в Комунальному вищому навчальному закладі Київської обласної ради “Академія неперервної освіти”: рецензуються фахівцями, за умови схвальної оцінки рецензентів, виносяться на розгляд науково-методичної ради [5].

Для дотримання строків проведення атестації, передбачених Положенням, методичним кабінетам/центрам відділів/управлінь освіти рекомендується подавати матеріали на експертизу в академію не пізніше **1 лютого** поточного року.

Враховуючи багаторічний досвід проведення науково-методичної експертизи, практику підготовки матеріалів до слухання радою, внесено доповнення до чинних рекомендацій щодо оформлення матеріалів з досвіду роботи претендентів на присвоєння педагогічних звань.

У представлених рекомендаціях наведено вимоги до структурних елементів матеріалів педагогічного досвіду, розміщено оцінний лист, відповідно до якого проводиться експертиза методичних розробок ([додаток А](#) (надається у повній word-версії документа)).

Отже, матеріали претендента на присвоєння педагогічного звання можуть подаватися у таких варіантах:

- **опис досвіду з проблеми**, над якою працював педагог протягом атестаційного періоду. Опис досвіду здійснюється особою, яка вивчала досвід протягом атестаційного періоду, тому зміст тексту викладається від третьої особи з посиланням на додатки, в яких певна теза проілюстрована методичною розробкою, рекомендаціями, авторською програмою, публікаціями тощо;

- **методична розробка з проблеми**, над якою працює педагог. Текст викладається у формі першої особи множини або з використанням безособових конструкцій з дієслівною формою на -но, -то: (вивчено, розглянуто, проаналізовано, узагальнено тощо);
- **рукопис навчально-методичного видання або навчальної програми**, оформлений з дотриманням вимог до певного типу розробок [2; 4; 9]. Також подаються такі документи: характеристика професійної діяльності автора (укладача) та анотація досвіду (!) роботи претендента на присвоєння звання.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ

1. Загальні вимоги

- 1.1. Залежно від особливостей і змісту, досвід оформлюють у вигляді тексту з ілюстраціями, таблицями тощо.
- 1.2. Матеріали подаються на паперових носіях та в електронному варіанті (на CD).
- 1.3. Текст оформлюється в редакторі Word for Windows і роздруковується на папері формату A4, шрифт розміру 14 Times New Roman.
- 1.4. Розміри полів: ліве – 25-30 мм; праве – 15 мм; верхнє – 20 мм; нижнє – 20 мм.
- 1.5. Текст друкується через 1,5 інтервали, заголовки і виділені слова не підкреслюються.
- 1.6. Усі сторінки мають бути пронумеровані.
- 1.7. Текстовий матеріал може поділятися на частини, розділи, підрозділи, пункти і підпункти.
- 1.8. Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Пункти та підпункти можуть мати заголовки.
- 1.9. Заголовки структурних елементів потрібно розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці. Якщо заголовок складається із двох і більше речень, їх розділяють крапкою.

2. Вимоги до структурних елементів методичної розробки

2.1. Титульний лист

Титульний лист містить дані, що подаються у такій послідовності:

- а) повна назва відділу/управління освіти, методичного кабінету/центру;
- б) тема досвіду;
- в) відомості про автора досвіду, адреса досвіду;
- г) рік оформлення матеріалу.

2.1.1. Вибір теми передбачає додержання науковості та чіткості її формулювання.
Наприклад:

2.1.2. Методично грамотному формулюванню назви розробки сприятиме дотримання автором таких рекомендацій щодо вживання термінів і понять:

♦ Правильно вживайте терміни:

технології – **упровадження технологій**;

інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – **використання засобів ІКТ**;

методи, прийоми – **застосування методів; застосування, реалізація прийомів**;

форми, засоби – **використання форм, засобів**;

особистісно (-)орієнтоване – **особистісно зорієнтоване**.

♦ Уникайте формулювань з мовними штампами: **шляхи, через, при, з метою тощо**, наприклад:

Шляхи активізації пізнавальної діяльності ...

Розвиток творчих здібностей учнів школи I ступеня **шляхом** оптимального використання ...

Розвиток творчої компетентності дошкільників **через** емоційне спілкування з природою.

Розвиток творчого мислення учнів **при** вивченні ручної обробки деревини (правильно – ...у процесі вивчення...).

♦ Не вводьте у назву зайві, надлишкові слова, які структурно обтяжують фразу, як-от:

Ефективність використання **новітніх комп'ютерних технологій** при вивченні...

...**новітніх інноваційних технологій**...

Роль **сучасних інформаційно-комунікаційних технологій** навчання ...

Організація роботи із формування...

♦ Обсяг назви методичної розробки має становити 9-12 слів.

2.2. Зміст. У змісті передбачена нумерація сторінок (на відміну від плану).

До змісту включають: перелік документів, що супроводжують матеріали (подання, характеристика, анотація); послідовно перелічені назви всіх розділів, підрозділів (якщо вони мають заголовки); висновки; рекомендації; бібліографія; перелік публікацій; назви додатків і номери сторінок, які містять початок матеріалу. В змісті можуть бути перелічені номери і назви ілюстрацій і таблиць із зазначенням сторінок, на яких вони вміщені.

2.3. Подання, адресоване голові науково-методичної ради, ректору академії, містить прохання розглянути авторські матеріали з метою експертної оцінки у зв'язку з атестацією на присвоєння педагогічного звання.

У поданні також зазначається інформація про автора: прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце роботи, педагогічне звання (якщо є); указується хто і коли вивчав описаний досвід, зазначається дата розгляду матеріалів колегіальним органом районного/міського рівня.

Документ укладається офіційною особою, яка його і засвідчує.

2.4. Анотація досвіду (авторська або фахова) – скорочений виклад змісту досвіду претендента на присвоєння педагогічного звання у такій послідовності:

- актуальність обраної теми;
- алгоритм або технологія діяльності;
- результати та умови ефективності досвіду.

2.5. Характеристика на автора досвіду – документ, у якому в офіційній формі висловлено громадську думку про професійну діяльність претендента на педагогічне звання як члена колективу. Реквізити характеристики:

1. Назва виду документа.
2. Заголовок (прізвище, ім'я, по батькові особи, якій видається характеристика; рік або повна дата народження; посада).
3. Текст, який містить такі відомості:
 - трудова діяльність працівника (з якого часу в цій установі, на якій посаді);
 - ставлення до службових обов'язків та трудової дисципліни (вказуються найбільш значущі досягнення);

- моральні якості (риса характеру, стосунки з іншими членами колективу);
 - висновки;
 - призначення характеристики.
4. Дата складання.
 5. Підпис керівника установи (інших відповідальних осіб).
 6. Печатка.

2.6. Опис змісту досвіду.

Опис досвіду здійснюється особою, яка вивчала досвід протягом атестаційного періоду, тому зміст тексту викладається від третьої особи з посиланням на додатки, в яких певна теза проілюстрована методичною розробкою, рекомендаціями, авторською програмою, публікаціями тощо.

У розділі чітко виділяється ідея (мета досвіду), сутність нового, демонструється технологія впровадження і можлива результативність, форми популяризації ідей.

Опис досвіду передбачає вміщення таких структурних елементів:

2.6.1. Вступ – коротке обґрунтування актуальності досвіду, оцінка сучасного стану проблем, ціль роботи над проблемою, взаємозв'язок із сучасними науковими дослідженнями, можливості педагогічного досвіду в усуненні недоліків, утруднень, протиріч масової педагогічної практики тощо.

2.6.2. Основна частина передбачає виклад інформації про дослідження проблеми або розробку провідної ідеї досвіду. В описі потрібно звернути увагу на науково-теоретичне обґрунтування та методи роботи, подання інформації про нові аспекти даної проблеми, що мають науково-дослідницький, експериментальний характер; розкриття нових доказів або деталізація дослідження, педагогічних закономірностей, на які спирається досліджуваний матеріал. Основне призначення опису чи описуваного узагальнення – створення реальної картини досвіду, демонстрація зразків педагогічних напрацювань і здобутків. Інформація про досліджувану проблему повинна містити аргументовані тези, відзначатися системністю, доказовістю, практичною спрямованістю узагальненої системи роботи вчителя.

Результативність досвіду може бути проілюстрована такими матеріалами:

- результатами анкетування;
- експертною оцінкою уроку учителя (педагогічної діяльності в цілому) батьками, педагогами, учнями;
- результатами контрольних зрізів з предмета;
- результатами тестування учнів з метою вивчення динаміки реалізації особистісних якостей школярів тощо.

Результативність діагностичної роботи з вивчення досвіду оформляється у вигляді таблиць, діаграм з коротким аналітичним коментарем.

2.6.3. Висновки. У висновках дається оцінка результатів роботи, розкриваються можливості їхнього використання, відзначається наукова новизна і соціальна цінність проблеми.

2.6.4. Рекомендації повинні носити конкретний характер і бути цілком підтверджені цією роботою.

Основна увага приділяється пропозиціям щодо ефективного використання результатів дослідження та форм поширення досвіду: ознайомлення з передовим педагогічним

досвідом на методичних семінарах, нарадах, науково-практичних конференціях, педагогічних семінарах, у процесі курсового підвищення кваліфікації, внесення досвіду до інформаційних банків, картотек ППД; видання спеціальної літератури наукового, методичного та популярного характеру; повідомлення через засоби масової інформації тощо.

Рекомендації можуть спиратись на додаткову інформацію, наведену в додатку.

2.6.5. Бібліографія. Цей структурний елемент повинен містити список використаної літератури, за можливості – назви видань, на які не було посилань у досвіді, але які можуть викликати інтерес (список рекомендованої літератури).

У процесі складання списку літератури радимо скористатися чинними правилами, підтвердженими Державним стандартом ([додаток Б](#) надається у повній word-версії документа).

Обсяг матеріалів у розділі «Опис змісту досвіду» – до 10 сторінок тексту.

2.7. Додатки. У додатках вміщують матеріал, який:

- ілюструє тези основної частини та є необхідним для повноти розкриття досвіду;
- не може бути послідовно розміщений в основній частині, оскільки є великим за обсягом;
- може бути вилучений для широкого кола читачів, але є необхідним для фахівців цієї спеціальності.

До складу додатків можуть входити:

- матеріал, що відображає методичну роботу автора (конспекти занять, сценарії виховних справ з методичним коментарем, методичні розробки системи занять, рукописи навчальних видань, програм тощо);
- додаткові ілюстрації або таблиці, фотографії тощо;
- бібліографічний опис авторських публікацій.

Обсяг розділу – довільний.

Інформаційні джерела

для підготовки матеріалів на науково-методичну експертизу

1. Типове положення про атестацію педагогічних працівників, затверджене наказом МОНмолодьспорт від 6.10.2010 за № 930, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 14.12.2010 за № 1255/18550 [Електронний ресурс] // сайт «Законодавство України» / Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1255-10>
2. Готуємо навчальне видання до друку : методичні рекомендації / укладач Л. В. Кабан. – Біла Церква : КОПОПК, 2009. – 68 с. – (Серія «Бібліотека педагога-новатора». Вип.2)
3. Кабан Л. В. Організація науково-методичної експертизи інноваційних проектів / Лариса Василівна Кабан // Школа : інформаційно-методичний журнал. – 2007. – № 3 (15). – С. 20 – 31.
4. Кабан Л.В. Положення про навчальні програми для забезпечення варіативної складової навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів Київської області / Л.В.Кабан // Інформаційно-методичний збірник управління освіти і науки Київської ОДА та КОПОПК.– 2011. – № 5 (127). – С. 10-24.
5. Кабан Л.В. Положення про науково-методичну раду Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів // Інформаційно-методичний збірник управління освіти і науки Київської обласної державної адміністрації та КОПОПК. – Біла Церква, 2003. – № 9. – С.59-63.
6. Кабан Л.В. Рекомендації щодо оформлення матеріалів перспективного педагогічного досвіду претендентів на звання “вчитель-методист”,

- “вихователь-методист” / Л.В.Кабан // Інформаційно-методичний збірник. Спеціалізоване педагогічне видання управління освіти і науки Київської обласної державної адміністрації та Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів. – Біла Церква, 2001. – № 19. – С. 50-54.
7. Кабан Л.В. Рекомендації щодо створення авторської (адаптованої) програми навчального курсу/ Л.В.Кабан // Інформаційно-методичний збірник управління освіти і науки Київської обласної державної адміністрації та КОПОПК. – Біла Церква, 2003. – № 5. – С.53-54.
 8. Кабан Л.В. Рецензія на методичну розробку (як правильно оформити рецензію на методичну розробку) / Л.В.Кабан // Директор школи : газета для керівників навчальних закладів (Шкільний світ). – 2011. – № 25 (649), липень. – С.1, 14-15.
 9. Технологія розробки навчальної програми : методичні рекомендації / укладач Л. В. Кабан. – Біла Церква : КОПОПК, 2008. – 48 с. – (Серія «Бібліотека педагога-новатора». Вип.1).